

Fire hovedværker

GOLDDigger tager afsæt i fire af P.C. Skovgaards landskabsmalerier. Disse hovedværker er udgangspunkt for udforskning af tre perspektiver på Skovgaards identitet som menneske: Hans personlige, nationale og religiøse identitet.

I guldalderen var kunst og videnskab tæt forbundet og det åndelige tilstedeværende i både menneskets personlighed og i naturen. I landskabsmalerierne fremhævede kunstnerne den danske naturs særlige karakter i genkendelige motiver, det danske folk kunne samles om, i en politisk urolig tid.

De fire udvalgte hovedværker af P.C. Skovgaard er eksemplariske for perioden. Følgende korte introduktioner til de fire værker kan indgå som forberedelse til et GOLDDigger forløb på Skovgaard Museet eller efterfølgende fordybelse hjemme i klassen. Værkerne kan indgå i sammenhæng med nutidige landskabskunstnere eller som udgangspunkt for diskussion om begrebet identitet i dag. Der er oplæg til begge temaer her på hjemmesiden.

P.C. Skovgaard: *Parti fra udkanten af Tisvilde Skov*, 1845, olie på lærred, 89 x 137 cm, Skovgaard Museet

Parti fra udkanten af Tisvilde Skov er Skovgaards afgangsværk fra Kunstakademiet. Endelig – efter 14 års studier – kunne han i 1845 kalde sig Hr. Landskabsmaler P.C. Skovgaard. Skovgaard fandt dette motiv i Nordsjælland, i de omgivelser hvor han voksede op. Midt i billedet står der en gruppe birketræer. Nogle stammer er gået ud, andre har frodige og livskraftige grene. De har stået så længe i vinden, at de er blevet helt skæve. Vejret er ustadigt, der er både sorte skyer og blå himmel. I forgrunden har Skovgaard malet kampesten og planter. Friluftsstudier i naturen var i en vigtig del af Skovgaards uddannelse på Kunstakademiet. Studierne var udgangspunkt for et naturtro og levende billede af naturen i det endelige maleri.

Skovgaard malede billedet i en tid, hvor det nationale blev en vigtig sag for kunstnerne i hele Europa. Han valgte et motiv, der viser den ”vilde” og oprindelige natur i Nordsjælland. Derfor er landskabet fra Nordsjælland også en karakteristik af naturen på en særlig egn i Danmark. Skovgaard ønskede de at vise, at den danske natur på sin egen måde var lige så smuk og fantastisk som mere berømt natur fra andre lande.

P.C. Skovgaard: *En skovsø. Badende drenge ved Bondedammen*, 1867, olie på lærred, 97 x 126 cm, Skovgaard Museet

En skovsø. Badende drenge ved Bondedammen malede Skovgaard, da han var 50 år. Billedet viser en flok børn, der har været ude at bade en dejlig sommeraften. "Skovgaard brugte ofte sin familie som modeller i sine malerier. Han benyttede sine to sønner Joakim og Niels som modeller i *En Skovsø. Badende drenge ved Bondedammen*. Skovsøen er omkranset af høje træer. Det er aften, solens stråler dæmpes bag træernes grene, mens den er på vej ned. Børnene ser ud til at have det dejligt sammen ved den fredelige skovsø. Maleriet viser en stemningsfyldt skovlysning med legende børn. Familiens betydning for Skovgaard kommer også på forskellige måder til udtryk i dette maleri

Den fredfyldte skovsø er omkranset af høje træer. Det er aften, solens stråler dæmpes bag træernes grene, mens den er på vej ned. Lyset i himlen, skovsøens stille vand og træerne, der omkranser de legende børn – alt ånder fred og harmoni. Skovgaard var som landskabsmaler optaget af forholdet mellem menneske og natur. I guldalderen var der i naturfilosofien interesse for sammenhængen mellem mennesket og naturen. En skovsø, badende drenge ved Bondedammen er et eksempel på, at Skovgaard har ønsket at vise, at naturen er mere end træ, sten og vand. Naturen også et spejlbillede af menneskets sjæl.

P.C. Skovgaard: *Udsigt over havet fra Møns Klint*, 1850, olie på lærred, 124x185 cm, Skovgaard Museet

I denne udsigt over havet fra Møns Klint har Skovgaard skabt en fredfyldt sommerstemning. Bøgetræerne i forgrunden står ranke som søjler, kronernes løv buer som kirkehvelv. Mellem træerne åbner udsigten sig til hovedmotivet, Sommerspiret står blændende hvid med det porcelænsblå hav bagved. De blå nuancer i himlen og havet får næsten elementerne til at smelte sammen. Kan I finde menneskene? De er meget små og gemmer sig i øverste venstre del af billedet. Møns Klint var et landskab med en særlig betydning. Den storslåede natur med stejle skrænter, dybe slugter og en betagende udsigt fra toppen vakte stærke følelser hos betragteren. Naturen blev forbundet med åndelige og religiøse oplevelser, der i guldalderen blev opfattet som lige så vigtige – eller vigtigere – for mennesket, som livet i den fysiske verden. Naturen blev sjælens spejl.

Maleriet viser to af Skovgaards yndlingsmotiver, som han vendte tilbage til hele livet: Forrest i Skovgaards maleri står bøgetræerne. De er ranke og mægtige, frodige og livskraftige. I midten af billedet åbner træerne for udsigt over havet. Solens blændende hvide lys fremhæver Sommerspiret, som om den var en fin og smuk skulptur. I baggrunden breder det blå hav sig ud og smelter næsten sammen med himlen. Både videnskabsfolk og kunstnere var begejstrede for den specielle natur ved Møns Klint, der var flere millioner år gammel. Ved at fremhæve skønheden ved Møns Klint fremhævede Skovgaard den danske natur som noget oprindeligt og unikt, det danske folk kan genkende og samles om i en tid med borgerkrig.

P.C. Skovgaard: *Skovsø i måneskin*, 1837, olie på lærred, 45 x 53 cm, Skovgaard Museet

Skovgaard var kun 20 år, da han malede *Skovsø i måneskin*. Maleriet er et rigtig romantisk landskabsmaleri. Motivet fremstiller naturen som et ufattelig skønt værk. Skovsøen er afskærmet af skyggefulde træer og buske hele vejen rundt. Det skaber en fredfyldt oase. Som romantisk landskabsmaler nøjedes Skovgaard ikke kun med at fremstille hvad han så. Han malede sin egen personlige version af det landskab han oplevede. Månens vibrerende genspejling i den stille skovsø spejler måske også den unge kunstners følsomme sind.

Stemningen i billedet er stille, næsten andægtig. Træer og buske omkranser søen. Månen kaster et næsten guddommeligt lys på søens vand. Alt virker roligt og harmonisk og alligevel større end den synlige virkelighed. Den måde Skovgaards viser os naturen på, antyder, at der er noget åndeligt i den natur, som mennesket selv er del af. I Skovgaards levetid var man optaget af sammenhængen mellem menneske og natur. Naturen var et sted, hvor man kunne finde harmoni og inspiration. Månens skær i Skovsøen forbinder det himmelske og det jordiske. For Skovgaard var naturen et sjælens spejl.

